

BISDOM BREDA

2012 | NR. 3

Geloof in de nieuwe parochie

Kerk zijn in deze tijd

Gemeenschap rond Christus

**Hernieuwde bekering, herontdekking
van het geloof, getuigenis in de wereld**

Word lid!

Gebedskring roepingen bisdom van Breda.

Alles wat ons bezighoudt mogen wij in gebed voorleggen aan God. Ook de vraag om arbeiders die het dienstwerk in de Kerk op zich willen nemen.

Speciaal in het jaar van de priesters (2009-2010) startte in het bisdom van Breda een gebedskring voor roepingen tot priester, diaken en roepingen tot het religieuze leven.

Leden van de gebedskring worden elk jaar persoonlijk uitgenodigd voor het gebed op roepingen-zondag. Leden ontvangen ook informatie over de Priester- en diakenopleiding Bovendonk, waarvoor in het bijzonder om gebed wordt gevraagd.

De eerstvolgende bijeenkomsten van de gebedskring roepingen zijn vespervieringen op **zondag 25 november 2012 en roepingenzondag 21 april 2013 om 17.00 uur** in de H. Antoniuskathedraal in Breda.

E gebedskringroepingen@bisdombreda.nl • T 076 52 23 444

Uitvaartverzorging van Gemert

Heuvelstraat 181, 4812 PJ Breda
tel: 076 - 521 28 68
www.gemert-uitvaart.nl

Dag en nacht bereikbaar
Voor een persoonlijke verzorging
van crematie of begrafenissen.

Vraag ons gratis
informatiepakket aan.

Uw wens ... onze zorg

PRIESTER OF DIAKEN WORDEN VANUIT JE BEROEP!

Priester- en diakenopleiding Bovendonk

Informatie over deze deeltijdopleiding:
T 0165 504277
E info@pdob.nl
I www.pdob.nl

Hofstraat 8 · 4741 AK Hoeven

Uw gift is welkom op bankgiro 25.80.680
t.n.v. Stichting PDOB te Breda

de Bonth van Hulten bv

Bouw • Restauratie • Projectontwikkeling

E info@borgerparkmedia.nl
T 0475 711 362
I www.borgerparkmedia.nl

Vldropperweg 62
Postbus 8027
6060 AA Posterholt

Vormgeving en druk
brainstorm en concept, Breda

Issn nummer: 1874-0480

O.L.V. kerk Roosendaal

Postbus 115 - 5250 AC Vlijmen - Telefoon 073 - 5119022
E-mail bvh@volkerwessels.com - Website www.debonthvanhulten.nl

Dit magazine is een uitgave van het bisdom Breda. Het verschijnt als kwartaalblad. Een individueel postabonnement is mogelijk tegen betaling van een bijdrage voor de verzend- en administratiekosten. Het blad is gratis.

Stuur voor een postabonnement voor 2012 een e-mail naar: magazine@bisdombreda.nl en maak ten minste € 10,- over op girorekening 1066316 t.n.v. Uitgeverij bisdom Breda, o.v.v. postabonnement magazine, postbus 90.189, 4800 RN Breda. Of bel T 076 5223444. Nummers worden toegestuurd na ontvangst van uw betaling.

Redactie
Monique van Delft,
Peter Hoefnagels,
Hans de Jong,
Frank van der Linden,
Daphne van Roosendaal
(hoofdredacteur).

Adres redactie
E magazine@bisdombreda.nl
T 076 5223444
F 076 5216244
Postbus 90189
4800 RN Breda

Advertentieverkoop
Borgerpark Media
E info@borgerparkmedia.nl
T 0475 711 362
I www.borgerparkmedia.nl
Vldropperweg 62
Postbus 8027
6060 AA Posterholt

Vormgeving en druk
brainstorm en concept, Breda
Issn nummer: 1874-0480

IN DEZE UITGAVE

4 | Beleid en ontwikkeling

6 | 'In de duizend gezichten van uw volk'

10 | Interview met Bisschop Liesen

18 | 'Ik heb Christus ontmoet, Hij zit vast'

20 | Catechumenaat: mensen opnemen in de Kerk

24 | Mensen komen naar de Kerk

8 | Zes samenwerkingsverbanden aan het woord

12 | Werkbladen voor Geloof in de nieuwe parochie *Uitneembare hartkatern*

17 | Gebed om geloof

22 | Gebed om roeping

26 | Getijdengebed in de parochies

27 | Kerk in de steigers: De kerk van Riel

VAN DE REDACTIE

Op 11 oktober 2012 start het Jaar van het Geloof. Paus Benedictus XVI wil ermee herdenken dat precies vijftig jaar geleden het Tweede Vaticaans Concilie startte (1962-1965). Het Jaar van het Geloof spoort aan tot hernieuwde bekering en herontdekking van het geloof met het oog op het getuigenis in de wereld. Dit ligt geheel in de lijn van het Tweede Vaticaans Concilie.

Paus Johannes XXIII beoogde daar een herbronning mee van het geloof en een 'bij de dag' brengen ('aggiornamento') van de Kerk. Het Concilie wilde zich afstemmen op wat de Kerk te doen stond, in een veranderende samenleving en met de grote rijkdom van het evangelie van het begin. In het bisdom van Breda valt de start van het Jaar van het Geloof samen met de afronding van het diocesane beleidstraject 'In de duizend gezichten van Uw volk'. Dit beleidstraject richtte zich -met het geloof voorop!-

op maximale samenwerking en samenvoeging van parochies. In het Jaar van het Geloof mag deze vernieuwing van de parochiële organisatie in het bisdom van Breda steeds meer vrucht gaan dragen. Kerk zijn in deze tijd vraagt om geloof in de nieuwe parochie. Daarom mogen de doelen van het Jaar van het Geloof (hernieuwde bekering, herontdekking van het geloof, getuigenis in de wereld) ook onze doelen zijn. Dit magazine reikt daartoe vier werkbladen aan om mee aan de slag te gaan.

BELEID EN ONTWIKKELING

(Foto: R. Mangold)

Een van de kerngedachten van het Tweede Vaticaans Concilie is 'Kerk zijn in deze tijd'. Het betekent dat de Kerk zich elke tijd opnieuw moet afstemmen op wat de Kerk te doen staat, in een veranderende samenleving en met de rijkdom van het evangelie van het begin. Dit betekent dat het beleid altijd in ontwikkeling is, en zich afstemt op wat nodig is.

1970

Ik herinner me goed dat er in het bisdom dertien dekenaten waren en dat bisschop Ernst in 1970 koos voor zes dekenaten met vrijgestelde dekens, voor een goede pastorale organisatie en eenheid van beleid. De dekens werden ook lid van de dekens-kapittel-vergadering, ter behartiging van de verbinding tussen bisdom en parochies. Vanuit de dekenaten werden vorming en toerusting boven-parochieel behartigd: liturgie, catechese, diaconie, arbeidspastoraat, pastorale school, enz. Door de zes dekens, die én dekenale én diocesane taken hadden, bleef de lijn tussen bisdom en basis kort, al werd gesproken van drie bestuurslagen: de parochie, het bisdom en daartussenin: het dekenaat.

2000

Bisschop Muskens koos in 2000 voor drie dekenaten. Het werd immers moeilijk(er) om priesters voor het dekenaat vrij te maken. En diakens en pastoraal werk(st)ers konden onder leiding van en samen met de deken goede taken in het dekenaat verrichten. De dekenaten werden: Zeeland, Het Markiezaat en De Baronie, elk met een deken en dekenaal coördinator, een "kwalitatieve en kwantitatieve versterking van het dekenaat" (Analecta 2000/01). Een bisdomraad werd opgericht als overlegorgaan van bisdomleiding en dekenale leiding. Zo bleef de lijn kort.

2007

Een proces van tientallen jaren zette vanaf het jaar 2000 scherper door: een gesecculariseerde wereld. Mensen zochten in vrijheid hun eigen (gelovige) weg. De Kerk werd anders gezien en beleefd, de deelname nam af. Een andere tijd diende zich aan met minder mensen en middelen. De neiging was de schaal van organisatie wederom te vergroten. Maar het inzicht rijpte spoedig dat er vooral geïnvesteerd moest worden in versterking van geloof. Zonder terughoudendheid onze geloofsovertuiging naar buiten brengen: God die ons liefheeft, Jezus Christus die de Weg is, en dat ons leven door het

geloof een impuls tot sociaal handelen kan krijgen. Zo ontstond na brede consultatie het project 'In de duizend gezichten van Uw volk' (2007). De titel is ontleend aan het jubileumgebed (150 jaar bisdom Breda, 2003): "Wij bidden U, God, om verbondenheid, help ons verdeeldheid te voorkomen en vooroordelen en bittere beschouwingen te vermijden. Help ons om rond de bisschop de eenheid van uw Kerk te versterken in de duizend gezichten van uw volk." We baden om verbondenheid, om de lijnen met elkaar kort te houden.

2010

Het project 'In de duizend gezichten van Uw volk' gaf aan alle parochies, in 21 samenwerkingsverbanden, de opdracht: maak een kwantitatieve en kwalitatieve inventarisatie, inzake geloof, pastoraat, personeel, financiën, gebouwen, en besturen. Zo werd duidelijk waar parochies staan en waarin samenwerking en ondersteuning van elkaar geboden is. Bisschop Van den Hende stimuleerde 'het geloof voorop', pleitte voor de viering van de Eucharistie als centrum, en voor diaconie vanuit de erkenning van de menselijke waardigheid. Hij ontving met medewerkers en projectleider drs. G.Kok de samenwerkingsverbanden, en besprak de inventarisaties en beleids-voornemens, met het oog op een parochieplan.

2012

Diocesaan wordt het project nu afgesloten. En het bisdom trok ook voor zichzelf de conclusie van samenwerking en samenvoeging. In plaats van drie dekenaten werden door bisschop Liesen per 1 juni 2012 twee vicariaten opgericht voor 441.000 katholieken en 21 samenwerkingsverbanden. De vormen zijn opnieuw aangepast en op maat gemaakt.

Bovenstaand beleid heb ik mede vorm gegeven. Onderstaande gedachten waren voor mij daarbij richtinggevend en bemoedigend.

Goede verhoudingen

Er is in tientallen jaren veel gebeurd, keuzes en accenten zijn gezet en verlegd. De inhoud van het geloof en de geest van de tijd vroegen er om. We hebben dat in ons bisdom steeds kunnen doen in goede verhoudingen en samenspraak. Reden tot dankbaarheid.

Klein en krachtig

Juist nu, nu de Kerk klein(er) wordt, is er de noodzaak krachtig te tonen wat ons katholieke geloofsgoed is. Klein kan samengaan met krachtig. Oecumenische contacten die nodig zijn, kunnen én het verstaan van de ander én het kerkelijk zelfverstaan bevorderen.

Roeping en werving

Er zijn in ons bisdom vele priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers, werkzaam in parochies, en ook in kloosters, zieken- en verpleeg-huizen, bij militair ordinariaat en justitie. Ik had altijd graag contact met hen. Het is belangrijk hen te waarderen en steunen. Mogen meerderen 'geroepen' worden.

Vrijwilligers

Zeven procent van de katholieken is vrijwilliger in de Kerk of vanuit de Kerk in de samenleving (besturen van scholen, maatschappelijke instellingen, inloophuizen en welzijnswerk enz). Vrijwilligers zijn onmisbaar en onbetaalbaar en dragen bij aan de kerkelijke en sociale cohesie.

Sociale dimensie

Ons bisdom heeft een rijke traditie van geïnspireerd sociaal handelen. Dat heeft zijn wortels in het geloof: eucharistische gemeenschap omvat de werkelijkheid van zowel bemind worden als ook anderen op hun beurt beminnen. Eucharistie die zich niet vertaalt in concrete beoefening van de liefde, is ten diepste onvolledig (Deus Caritas est, nr. 14).

Religieuzen

Er zijn vele orden en congregaties in ons bisdom. Ze hebben veel betekend voor onderwijs, verpleging, maatschappelijk werk, enz. Nu zetten ze hun roeping voort in gebed, gastvrijheid, ondersteuning van pastoraat, hulp aan noodlijdenden. Ze zijn een bron van inspiratie, spiritualiteit en dienstbetoon.

Wereldkerk

De Katholieke Kerk is een wereldkerk in eenheid van geloof. Ze is in alle landen en culturen present in een wijdvertakt netwerk, om te zoeken naar waarheid, om te zien waar God zich in deze omstandigheden toont, ook om richting te vinden in ethiek, in deze tijd en omstandigheden. Het is een rijkdom te behoren tot een wereldkerk.

Vincent Schoenmakers

Vincent Schoenmakers werd priester gewijd op 12 juni 1965. Hij was 14 jaar deken, 3 jaar bisschoppelijk vicaris, en sinds 1999 vicaris-generaal. Op 30 september 2012 nam hij in een diocesaan samenzijn afscheid. Hij diende vier bisschoppen: mgr. Ernst, mgr. Muskens, mgr. Van den Hende, mgr. Liesen.

Plechtige eucharistieviering waarmee de start van de vicaraten werd gevierd, Gertrudiskerk, Bergen op Zoom. (Foto: J. Wouters)

'IN DE DUIZEND GEZICHTEN VAN UW VOLK'

Op 11 oktober 2012, bij de start van het Jaar van het Geloof, wordt het diocesaan beleidstraject 'In de duizend gezichten van Uw volk' afgerond. De diocesane beleidsnota 'In de duizend gezichten van Uw volk' werd in november 2006 door bisschop Muskens vastgesteld. De nota beoogde een vitalisering van het geloof en een aanpassing van de pastorale organisatie in de parochies. De organisatorische aanpassing werd ingegeven door veranderingen in Kerk en samenleving: afname van de deelname aan het parochieel leven, verminderde beschikbaarheid van beroepskrachten en vrijwilligers en een krimp van de financiële mogelijkheden. De parochies werden opgeroepen om in 21 samenwerkingsverbanden maximaal samen te werken met elkaar op de beleidsterreinen Geloof, Pastoraat, Personeel, Financiën, Gebouwen en Besturen.

Het proces van parochiële aanpassing werd ingezet 'met het geloof voorop', zoals bisschop Van den Hende regelmatig onderstreepte. Parochies bestaan immers niet omwille van zichzelf, zij bestaan om het geloof van de Kerk beschikbaar te stellen en om het geloof te vieren, te verdiepen en er uit te leven.

In het voorjaar van 2007 werd de diocesane beleidsnota gepresenteerd. Daarna voerden de parochies het diocesaan proces in hun eigen samenwerkingsverband uit. Het functioneren van de parochies op de zes beleidsterreinen werd kwantitatief in beeld gebracht en getoetst aan het diocesaan beleid met behulp van het digitaal kwaliteitsmodel.

De verkregen gegevens werden verwerkt in beleidsoriëntaties, waarin de parochies aangaven hoe zij zich verder wilden ontwikkelen. In gesprek met de bisschop en het bisdombestuur over de oriëntaties worden de goede keuzes voor het samenwerkingsverband gemaakt.

Tenslotte worden de keuzes verwoord in een parochieplan. Met de goedkeuring door de bisschop komt het beleidstraject in een samenwerkingsverband tot voltooiing.

Inmiddels heeft 90% van de parochies de kwantitatieve inventarisatie uitgevoerd en heeft 80% de kwaliteitstoets voltooid. Tweederde van de samenwerkingsverbanden heeft met de bisschop gesproken over de beleidsoriëntaties. In 25% van de samenwerkingsverbanden is het parochieplan goedgekeurd. De samenwerkingsverbanden die het proces nog moeten afronden zijn door bisschop Liesen gevraagd om daar gericht stappen toe te zetten, zodat aan het eind van 2013 in alle samenwerkingsverbanden het proces voltooid kan zijn.

Tijdens de gesprekken van de samenwerkingsverbanden met de bisschop en het bisdombestuur zijn veel gegevens besproken. Op hoofdlijnen zijn een aantal zaken interessant en relevant voor de Kerk in Breda.

Voor de periode 2005-2010 laten de (Kaski)cijfers voor het bisdom van Breda zien:

- Een vermindering van de deelname aan het kerkelijk leven van ongeveer 28%
- Kerkgangers zondag -28%
- Dopelingen -29%
- Eerste communicanten -19%
- Vormelingen -34%
- Huwelijken -43%
- Uitvaarten -22%
- Het aantal ingeschreven katholieken blijft hoog, maar daalde met 4,6% tot 435.000
- Het aantal vrijwilligers in de parochies daalde met 12,5%
- Het aantal pastorale beroepskrachten daalde met 17%
- Begin 2012 waren er voor de parochies in het bisdom 32 priesters werkzaam, 15 diakens en 51 pastoraal werk(st)ers
- Er werden zes kerkgebouwen aan de eredienst onttrokken (4%)
- Het aantal parochies daalde met 40%, van 104 (2006) naar 64 (2012)
- Begin 2013 zijn er 47 parochies in het bisdom, een aantal dat in de jaren daarna zal dalen naar ongeveer 30.
- De financiële situatie bleef redelijk stabiel. Er was een lichte daling van de inkomsten en een lichte stijging van de uitgaven, waardoor het tekort van de parochies steeg. Er ging minder geld naar personeel en meer geld naar gebouwen, programma en bijdragen. De eerste gegevens van 2011 laten zien dat daling van de inkomsten versnelt, en dat de uitgaven niet dalen.

Hierin valt op dat de afname van de deelname aan het kerkelijk leven, de vermindering van het aantal parochies, de afname van de financiën, en de afname van de inzet van (vrijwillige) medewerkers sterker is dan het aantal kerkgebouwen dat aan de eredienst werd onttrokken. Dit vraagt van parochies nog om de nodige aanpassing.

De laatste jaren hebben de parochies zich gereed gemaakt om in de komende jaren vitaal en aansprekend het geloof van de Kerk uit te dragen en het geloofsleven van parochianen te verdiepen.

Het katholiek bewustzijn van de parochies is toegenomen en de katholieke identiteit is versterkt onder invloed van het diocesaan beleid en vanuit de aanwijzingen uit de gesprekken met de bisschop en het bisdombestuur.

Parochies zijn zich daardoor meer gaan inspannen om op zondag eucharistie te vieren, en om vanuit de sacramenten te leven. Als het niet lukt om zondag eucharistie te vieren wordt dit sterker dan voorheen als een gemis gevoeld.

De eigen rol van de pastoor als parochieherder is scherper in beeld gekomen, net als de onderscheiden verantwoordelijkheden van parochiebestuur en pastoraal team en de eigen taken en functies van priester, diaken en pastoraal werk(st)er.

Bij alle aandacht voor een gezond gebouwenbeleid is de waardering voor het sacraal karakter van het kerkgebouw toegenomen, waaraan het Beleidskatern Kerkgebouwen (2009) heeft bijgedragen. Parochies (parochianen, bestuurders, beroepskrachten) zijn sterker gaan beleven dat zij onderdeel zijn van het bisdom en van de wereldkerk. De diocesane bedevaarten naar Lourdes (2009) en Padua en Assisi (2011) hebben dit versterkt.

Van groot belang tenslotte is dat parochies meer aandacht zijn gaan geven aan het voeren van geloofsgesprekken, om het eigen geloven van mensen telkens te voeden vanuit de rijkdom van onze traditie.

Er is hard gewerkt om tot deze resultaten te komen, maar de laatste parochieplannen moeten nog worden gemaakt en er moeten nog verschillende samenvoegingen worden gerealiseerd. Daarbij blijft voortgaande aandacht nodig om het geloofsleven te versterken. En dat past. Want parochies bestaan omwille van het geloof, en met het geloof voorop.

Geerten Kok
Projectleider

'In de duizend gezichten van Uw volk'

Geloof

Samenwerkingsverband Vijfheiligenparochie, Made - Pastoor Jos Demmers en pastoraal werker Han Geppaart

In Made hoefden we geen parochies samen te voegen. Het proces bracht vooral verdieping. We hebben de basis van alle pastorale en parochiële arbeid, het geloof zelf, scherper in beeld gebracht. Zo formuleerde de parochie in haar kwaliteitsmodel: "Wij willen een parochie zijn waar Jezus Christus centraal staat, omdat Hij voor ons het gezicht van God onze Vader laat oplichten. Dit willen we nog nadrukkelijker profileren. We willen laten zien waar we voor staan."

Voorop het terrein van het pastoraat is het geloof verdiept. We willen mensen gevoelig maken voor het Heilige, en de eerbied voor het Heilige terugbrengen, bewaren en verder verdiepen. In eerbied voor de sacramenten, in de viering van de liturgie en in eerbied voor de medemens krijgt dit gestalte.

Ons parochieplan dat de bisschop heeft goedgekeurd, bevat een project rondom de sacramenten. In de kerk van Hooge Zwaluwe gaven we een presentatie over voorwerpen, die gebruikt worden en werden bij de sacramentenbediening. Het was een zeer geslaagde bijeenkomst, die een vervolg kreeg in de andere kerken in onze parochie.

We beginnen de bijeenkomsten van werkgroepen met gebed of meditatie. Deze gewoonte bestond al, maar was in de voorbije jaren verwaterd. Dit wordt nu hernomen.

In het project ouderenpastoraat geven we 75-plussers ondersteuning om het eigen geloof te (her)ontdekken en te verdiepen, en om de band met de parochie te versterken. Daarnaast richt de parochie zich bijzonder op jonge ouders. We helpen jonge gezinnen bij het verdiepen van het geloof. De kinderkerkvierting krijgt hierin prioriteit. De deuterkerkvierting zijn aangepast en uitgebreid en de deelname hieraan groeit.

Wanneer we als Kerk zeggen dat geloof voorop staat, moet dit ook voor de pastorale beroepskrachten gelden. We nemen tijd om het eigen geloofsleven te voeden, en in ons teamoverleg nemen we ruimte om onze spiritualiteit met elkaar te delen.

Pastoraat

Samenwerkingsverband Lievrouweparochie, Bergen op Zoom - Diaken Co van Bekkum

In 2008 werd Bergen op Zoom één parochie met vier parochiekernen. Om tot een pastoraal plan en tot een nieuwe parochie-identiteit te komen hielden we een 'parochiesynode', een proces van ontmoeting en bezinning. Het resulteerde in het parochiedocument 'Parochie als Mozaïek'. Bij de uitwerking volgden we de diocesane beleidsgang. We spraken met de bisdomleiding over onze beleidsoriëntaties en stelden een zo concreet mogelijk parochieplan op, getiteld 'Nieuwe wegen gaan'. Voor het beleidsterrein Pastoraat kozen we vijf prioriteiten, waarvan de eerste vier al in gang zijn gezet:

1. Aandacht voor jeugd en jongeren, met een nieuw plan jongerenpastoraat.
2. Uitnodigend pastoraat, met laag-drempelige catechese in een inloophuis. Geloofsverdieping en inwijding in de geloofsgemeenschap staan centraal. Er komt een extra aanbod voor ouders van communicanten.
3. Een diaconaal-missionair project voor kwetsbare ouderen en jongeren.
4. Verbetering van de interne communicatie.
5. Concentratie zondagsvieringen.

We starten nu met de vijfde prioriteit. We brengen acht zondagsvieringen terug naar vier, met in elke parochiekern één zondagsviering op zaterdagavond of zondagmorgen. De zondagsvieringen zijn zoveel als mogelijk eucharistievieringen. Deze concentratie biedt kansen voor nieuwe wegen in onze parochie:

1. We kunnen de kwaliteit van de vieringen verbeteren. Omdat voor liturgische taken minder mensen nodig zijn, kunnen we elkaar onderling helpen, bijvoorbeeld wanneer een parochiekern te weinig acolieten heeft.
2. Parochianen die betrokken zijn bij de verzorging van weekendvieringen worden uitgenodigd mee te werken aan vieringen in de week in de parochiekernen en woon-zorgcentra, of aan de verzorging van avondwaken.
3. We krijgen ruimte voor een regelmatige jongerenviering op zondag, met elementen als brunch, thematisch gesprek en vieren. De huidige Taizévieringen willen we qua vormgeving aanpassen.
4. We bezien alle aspecten van de vieringen. Waar is verbetering mogelijk?
5. Leden van het pastoraal team krijgen tijd voor andere taken, er ontstaat meer ruimte voor ontmoeting en gesprek na een viering.
6. Het beroep op onze emeriti kan beter geordend worden.

Personeel

Samenwerkingsverband Boven de Schelde, Pastoraal werker Bernard van Lamoen

Het samenwerkingsverband 'Boven de Schelde' is gevormd uit de regio's Walcheren en de IPV De Bevelanden Schouwen Duiveland. Er waren twee verschillende teams. Het team van Walcheren (3 personen) was bestendig en kende weinig veranderingen, het team van de IPV (4 personen) was geheel vernieuwd, en moest nog investeren in het opbouwen van de band met elkaar en met de parochies en parochianen.

Beide teams beseften dat men samen één team moest worden. We begonnen met enkele vrijblijvende ontmoetingen. Na goedkeuring van het stappenplan, en na de afspraak dat ik als teamleider de ontwikkeling van het gezamenlijk team zou bevorderen, werden meer concrete stappen gezet.

In het team van Walcheren ontstond een vacature. Bij de invulling ervan kregen twee teamleden van Walcheren deeltaken in de Bevelanden. Het team van Walcheren moest investeren in kennismaking en in het opnieuw bespreken van taken en zaken. Waar mogelijk werd wat in elke regio speelde aan één tafel besproken. Het grotere verband kreeg zo steeds meer gestalte.

Twee studiedagen hebben de ontwikkeling van het grote team bevorderd. Op de eerste dag ging het over collegialiteit, op de tweede dag over inhoudelijke zaken. We spraken over de concrete praktijk en maakten afspraken vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het geheel. Soms werden tweetallen gevormd (uit beide voormalige teams) om een beleidsonderdeel uit te werken, waardoor de nieuwe gezamenlijkheid werd versterkt.

De bestuurlijke organisatie van het samenwerkingsverband ontwikkelde zich. Dat stimuleerde ons om met een pastoraal plan voor het hele verband te komen. We benoemen daarin de verantwoordelijkheden en activiteiten van teamleden, parochies en parochiekernen, en we beschrijven hoe wij de pastorale ontwikkeling van de nieuwe parochie op de Bevelanden gaan sturen. In het werkplan voor het komend jaar beschrijven we de activiteiten van het gehele team en van elk afzonderlijk teamlid.

Financiën

Samenwerkingsverband St. Elisabethparochie, Raamsdonkveer - Jan Bastianen, vice-voorzitter en Marc Pullen, penningmeester

Op 1 januari 2012 werd de Sint Elisabethparochie opgericht. De voormalige parochies van Raamsdonk, Raamsdonkveer, Geertruidenberg, Hank, Dussen en Woudrichem werden parochiekernen in deze nieuwe parochie. Onder leiding van de nieuwe penningmeester is het nieuwe parochiebestuur de financiën in de parochie gaan ordenen, met hulp van de penningmeester van de voorafgaande IPV. De penningmeesters van de voormalige parochies werden kasbeheerders in de parochiekernen. Het samengaan van zes parochies met een eigen geschiedenis vraagt nog tijd. Ieder moet de kans krijgen zich de nieuwe situatie eigen te maken.

De penningmeester begon met het verzamelen, controleren en consolideren van de begrotingen die nog voor de oude parochies waren opgesteld. Deze begrotingen hielden vooral rekening met de situatie per oude parochie. De penningmeester sprak hierover met elke kasbeheerder. Deze persoonlijke gesprekken hebben louterend gewerkt, en wederzijds begrip voor de nieuwe situatie bevorderd. De opgestelde begrotingen (nu budgetten voor de kernen) zijn bijgesteld, zodat er voor de nieuwe parochie een sluitende begroting kon ontstaan. Afsproken werd welke taken de kasbeheerders zouden gaan uitvoeren. Er is er zoveel mogelijk aangesloten bij de taken, zoals die voor de fusie door hen werden uitgevoerd. Deze taken vervullen de kasbeheerders nu onder auspiciën van de nieuwe penningmeester.

Vervolgens zijn gesprekken aangegaan met de banken om de juridische handelingen te leggen bij de nieuwe rechtspersoon, met behoud van machtigingen voor de parochiebijdragen. Het vraagt tijd om alle handelingen met ingebouwde bescherming en autorisatiemogelijkheden goed rond te krijgen. Beide processen hebben het eerste half jaar in beslag genomen. Van groot belang was een goede en duidelijke communicatie met betrokkenen.

In het komend half jaar willen we de financiële discipline verbeteren. Op basis van de inventarisatie in het eerste halfjaar zetten we een gedegen financieel beleid uit voor de komende vijf jaar, met een blik op een verdere toekomst.

Gebouwen

Samenwerkingsverband Immanuëlparochie, Zevenbergen - Pastoor Peter de Rooij en bestuurslid Adje van Geel

De Immanuëlparochie omvat een groot, relatief dun bevolkt gebied met negen parochiekernen die ver van elkaar af liggen. Het was voor ons duidelijk dat we geen negen kerkgebouwen open konden houden. Ook parochianen zagen dat in, en gingen soms al op zoek naar alternatieven. In eerste instantie zochten zij een andere ruimte voor de zondagsviering, maar gaandeweg richtte men zich op een pastoraal steunpunt of een devotiekapel.

Het gebouwenbeleid kon worden vastgesteld nadat het pastoraal plan was geschreven en nadat de structuur van de parochie was vernieuwd. We brengen de negen parochiekernen samen in drie pastorale eenheden, met één parochiekerncommissie en één parochiekerk per eenheid. Bij de keuze voor het gebouw hebben we naar de vitaliteit van de parochiekernen gekeken, naar de kosten van de gebouwen en naar de geografische ligging. We hebben elkaar nodig om in de overblijvende kerken goed verzorgde eucharistievieringen te realiseren.

Daarom zullen we onze parochianen stimuleren om de zondag in één van de drie kerken te vieren. Wellicht wordt daar een vorm van kerk-taxi voor ontworpen.

Bij de ontwikkeling van het gebouwenbeleid hebben we veel baat gehad van een commissie gebouwen. Ook de ondersteuning van het bisdom en de richtlijnen van het bisdom hebben geholpen. Uiteindelijk hebben we zelf de keuzes gemaakt voor de drie overblijvende kerken. Het bisdom heeft deze keuzes onlangs bevestigd. We gaan nu de parochianen informeren en daarna de besluiten snel uitvoeren. Dat is ook van belang voor de opbouw van de parochie en de uitvoering van het pastoraal beleid.

We hebben regelmatig de parochianen bij de voortgang betrokken. Eerst hebben we de problemen benoemd, zodat men er zicht op kon krijgen. Later zijn oplossingen aangegeven, met bijbehorende argumenten. Er is gezorgd voor goede verslaggeving van de informatiebijeenkomsten. We hebben ons gerealiseerd dat bestuursleden vaak al twee stappen verder zijn in hun denken dan de parochianen.

Besturen

Samenwerkingsverband Breda Noord Oost - Max Hoefeijzers, voorzitter regionale projectgroep

Bij de presentatie van de samenwerkingsverbanden in 2007 was de indeling van het samenwerkingsverband verrassend voor de vier parochies in Breda Noord-Oost (Bethlehemparochie, parochie Breda-Noord, Michaëlparochie en Parochie H. Willibrordus Teteringen). In overleg van besturen en pastorale teams ontdekten we dat wij elkaar veel te bieden konden hebben. De laatste jaren kwam ook samenvoeging van onze parochies steeds meer in beeld.

Het beleidsterrein besturen is niet het eerste beleidsterrein waarover wij het gehad hebben. Wij zijn vooral bezig geweest met de vraag hoe we bij krimpende inkomsten en teruglopende betrokkenheid van parochianen onze nieuwe parochie met de bestaande parochiekernen aantrekkelijk kunnen houden en optimaal kunnen laten functioneren. Het besturen van de nieuwe parochie is daar vooral dienstbaar aan. Het maken van bestuurlijke plaatjes is nog niet echt aan de orde geweest. Het ging er eerst om dat bij de huidige besturen (c.q. bestuursleden) realisme groeide voor de noodzaak van de nieuwe parochie en dat er vertrouwen groeit dat de eigen parochiekern tot zijn recht blijft komen.

Door met parochianen in bijeenkomsten over de toekomst van de nieuwe parochie te praten, zijn ook zij de noodzaak van de stappen gaan zien. Uitleg geven en vragen om betrokkenheid hebben ons veel gebracht. Actieve parochianen droegen oplossingen aan voor nieuwe parochiepraktijken. Ons samenwerkingsverband beweegt in gestage harmonie in de richting van één grote parochie. Feitelijk zijn we al aan de bestuurlijke handelingen begonnen alsof er sprake is van één bestuur. De penningmeesters zitten bij elkaar en maken één meerjarenbegroting, de vice-voorzitters zitten bij elkaar en tekenen de contouren van het personeelsbeleid. We groeien vol vertrouwen toe naar de nieuwe situatie.

Ook de beleidsplannen ontstaan werkende weg. De documenten vormen meer het sluitstuk dan het begin van het proces. Zo zal de uiteindelijke samenvoeging en het benoemen van de nieuwe bestuurders het bestuurlijk proces voltooien.

INTERVIEW MET BISSCHOP LIESEN

Bisschop, het diocesane beleidstraject 'In de duizend gezichten van Uw volk' is in oktober 2012 afgerond.

Wat is de belangrijkste uitdaging voor parochies de komende jaren?

"Het beleidstraject 'In de duizend gezichten van Uw volk' is gevoerd met het geloof voorop. De vijf beleidsterreinen pastoraat, personeel, financiën, gebouwen en besturen zijn praktische manieren om samen te werken. Het zesde beleidsterreinen, 'geloof,' is van een andere orde. Het werkt door in die vijf en heeft ook aparte aandacht nodig.

In onze parochies moet 'geloof' body krijgen. Als dat niet gebeurt, blijf je parochies samenvoegen. Daarom is het een uitdaging om het geloof bij de samenvoeging van parochies uitdrukkelijk aandacht te geven. Bij de samenvoeging ligt het accent bij de parochie als organisatie; het mag nu liggen op de parochiaan, op de afzonderlijke persoon en zijn of haar geloof. Dat wil zeggen aandacht voor het persoonlijk geloof van mensen, hun verhouding tot God.

Omwille van het geloof is het van belang vast te houden dat de eucharistie wordt gevierd en waar dat gebeurt. Je kunt niet op alle plekken in een nieuwe parochie of samenwerkingsverband de eucharistie vieren. Je zult moeten kiezen.

Dat is altijd moeilijk, maar het is omwille van het geloof belangrijk. De eucharistie is de bron en het hoogtepunt van het kerkelijk leven. Het is een stap in geloof dat ons contact met Christus in de eucharistie op de eerste plaats komt. De Kerk is geen club voor onderling contact, maar voor contact van Christus met ons en van mensen rond Christus.

De parochie moet geworteld zijn in het contact met Christus. En omdat het niet meer lukt om overal de eucharistie te vieren, gaat het erom de eucharistie te vieren waar iedereen bij kan zijn.

Daarvoor moeten we in beweging komen, om dat voor elkaar mogelijk te maken. Tegelijk moeten we de parochie opbouwen met een levend getuigenis, een aanwezigheid in de maatschappij, waarmee we uitdragen wie we zijn ook voor niet-gelovigen.

Er zijn noden waar de parochie op in kan springen. Wat we doen, doen we vanuit onze wortel, ons contact met Christus. In de brieven van Paulus staat: de wereld zal wel zien wie je bent. De wereld kan aflezen wie we zijn aan onze daden, aan de manier waarop we leven."

U zegt de nieuwe parochie wordt opgebouwd waar mensen samenkomen rond de eucharistie. Dat zal niet meer in elke meer of minder vitale parochiekern zijn.

"Een parochiekern is een sociaal gegeven die samenhangt met een voormalige parochie. Maar de vitaliteit van een parochiekern kun je aflezen aan de band met de nieuwe parochie. Dat is de band met Christus rond en vanuit het samen vieren en gezamenlijk organiseren van activiteiten. De nieuwe gemeenschap van de parochie wordt gevoed vanuit de oude kernen; gebeurt dat niet, dan heeft niet alleen de nieuwe parochie geen levenskans, maar ook de oude kernen niet. Sommige parochiekernen zijn actiever dan andere, maar vitaliteit is er alleen in zoverre de parochiekernen deel zijn van het geheel. Als er twee kernen actief zijn en vier andere niet of minder, is er geen nieuwe parochie als ze niet toch samen een geheel vormen. Dat kan zijn met de actievere inbreng van die twee, maar niet van deze kernen op zich. Er zal altijd een uitwisseling zijn: ontvangen en geven. De parochie krijgt gestalte in de parochiekernen, daar wordt parochielevens concreet, maar het gaat om de parochie als zodanig en het parochielevens in de parochiekernen moet daarom open staan voor deelname van mensen uit andere kernen.

Ik vind het wezenlijk om de vraag te stellen: wat is de eucharistie mij waard, wat is de ontmoeting met Christus mij waard? Wat ben ik bereid om te doen om te zorgen dat het kerkgebouw niet dicht gaat? Ben ik bereid om naar de kerk te gaan om de eucharistie te vieren? Of ben ik bereid, als dat niet gaat, om in aanbidding in deze kerk samen te komen rond het sacrament? Of moet het gebouw alleen maar blijven, omdat het erbij hoort als beschermd dorpsgezicht? Dat laatste is niet genoeg. We moeten mensen helpen om deze vragen te stellen. Pastorale teams moeten initiatieven nemen om dit op gang te brengen. Kapellen en pastorale steunpunten zijn mogelijk, maar daar wordt geen eucharistie gevierd."

U vraagt: wat ben je bereid om te doen?

"Ja. Voor geloof in de nieuwe parochies is vernieuwde beleving van het geloof nodig, geloofsverdieping. Je moet als parochie mensen aanspreken op hun geloof. Ook de randkerkelijken, want ook die horen erbij. Organiseer een alfacursus of andere activiteiten, want het geloofsgesprek is een belangrijke prioriteit voor parochies.

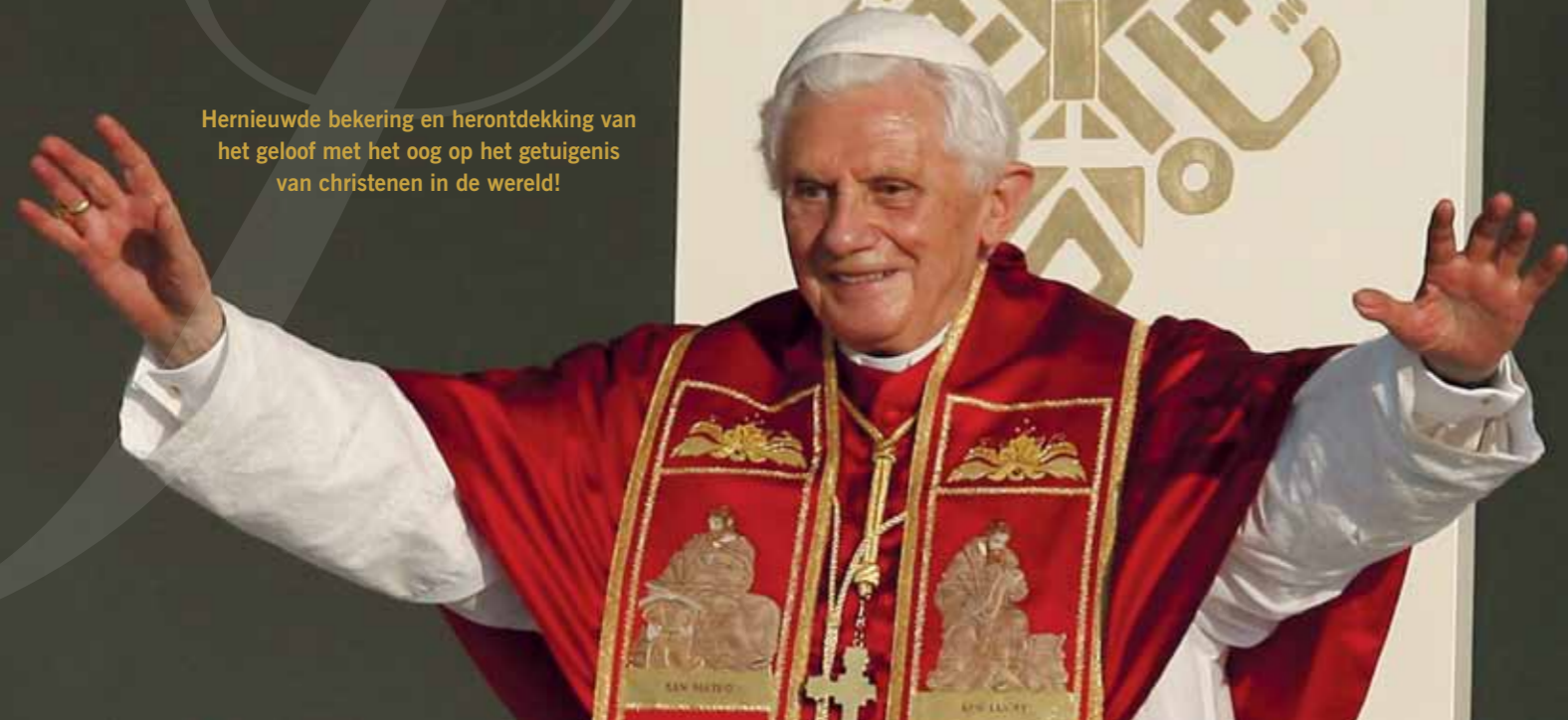
Inhoudelijke en praktische vorming en het versterken van de onderlinge band is van belang. Van parochiebestuurders vraag ik daarom dat ze op het cursusaanbod van het bisdom ingaan en gebruik maken van de expertise die wordt aangereikt. Deelnemen aan cursusaanbod geeft een band met andere parochies en ook met het bisdom. En het geeft eenheid in doen en denken. Dat is ook van belang voor andere kadervrijwilligers, zoals leden van pastoraatsgroepen, en alle mensen die zich onbezoldigd in de parochie als een 'wolk' rond het pastoraal team bewegen. Ook voor hen geldt het cursus- en vormingsaanbod van het bisdom.

Daphne van Rosendaal

(Foto: J. Wouters)

Hernieuwde bekering en herontdekking van het geloof met het oog op het getuigenis van christenen in de wereld!

GETUIGENIS IN DE SAMENLEVING

De verkondiging van het evangelie behoort tot de kerntaak van de parochies.

Evangelisatie is precies dit: getuige zijn van de Heer en zijn evangelie in woorden en in concrete daden.

Christus zond zijn leerlingen de wereld in. De evangelisten tekenden het leven van de Heer op en schreven de evangelies met de bedoeling "opdat ook gij zoudt geloven" (Joh. 19, 35).

En paus Benedictus XVI zegt: "Christus zendt ons vandaag evenals toen uit over de wegen van de wereld om zijn evangelie te verkondigen aan alle volken van de aarde" (Porta fidei, Mat. 28, 19).

Nieuwe evangelisatie, Kerk zijn in onze tijd, vraagt om geloofwaardige boodschappers. Mensen die bij Christus willen zijn en Hem willen volgen, zoals de leerlingen van het eerste uur.

Geloofwaardige boodschappers zijn van het evangelie vraagt om beweging:

- (1) het actief opzoeken van de ontmoeting met Christus in de sacramenten, waarin Hij aanwezig is
- (2) het actief inrichten en onderhouden van je geestelijk leven, om het niet tot stilstand te laten komen
- (3) beleefde gemeenschap rond Christus in de nieuwe parochies, naar de centrale kerkplekken toe waar de eucharistie wordt gevierd en Christus in ons midden komt
- (4) getuigenis in de samenleving, waarvoor (1), (2) en (3) aansporen en de kracht en vastberadenheid geven

Het Jaar van het Geloof wil internationaal een impuls zijn voor hernieuwde bekering en herontdekking van het geloof, juist ook vanwege het getuigenis van christenen in de wereld.

De vier 'werkbladen' hierna reiken u eerste ideeën aan voor het Jaar van Geloof.

De werkbladen kunnen ter plekke in de parochie worden besproken en ingevuld.

Met het oog op onze betekenis voor de samenleving, hernieuwen wij:

- ons contact met het onderwijs
- ons contact met (de) lokale zorginstelling(en)
- ons contact met de lokale overheid

Wij organiseren als parochie:

- een diaconaal werkbezoek*
- een oecumenische kerstpakkettenactie
- extra hulp voor de Voedselbank
- deelname van vrijwilligers aan de kadercursus sociale leer en diaconie
- ondersteuning van een hospice
- goede publiciteit

* Neem voor tips voor de organisatie van een diaconaal werkbezoek contact op met de pastorale dienstverlening van het bisdom. Het bisdom organiseert diaconale werkbezoeken sinds 2010 en heeft volop ervaring met het opzetten van een interessant werkbezoek.

Ingevulde werkbladen kunnen in parochies worden uitgewisseld, in de vicariaten, in het bisdom.

GELOOF IN DE NIEUWE PAROCHIE

MENSEN KOMEN NAAR DE KERK

Wij organiseren als parochie:

- catechumenaat voor geloofsleerlingen
- catechese voor kerkgangers over de liturgie en de sacramenten
- sacramentenbediening en vervolgaanbod voor jonge gezinnen
- momenten voor stille aanbedding bij het sacrament
- dagelijkse liturgie
- kerkopenstelling

- _____
- _____
- _____

Ingevulde werkbladen kunnen in parochies worden uitgewisseld, in de vicariaten, in het bisdom.

GELOOF IN DE NIEUWE PAROCHIE

ACTIEF ONDERHOUDEN VAN JE GEESTELIJK LEVEN

Wij organiseren als parochie:

- momenten om samen te bidden (Getijdengebed)
- momenten om samen de Bijbel te lezen en Bijbelstudie
- momenten voor geloofsgesprek
- een geloofscursus (Alpha-cursus)
- een bedevaart of kloosterbezoek
- een lezingenreeks
- deelname aan de chrisnaviering (diocesane spiritualiteit)

- _____
- _____
- _____

Ingevulde werkbladen kunnen in parochies worden uitgewisseld, in de vicariaten, in het bisdom.

GEMEENSCHAP ROND CHRISTUS IN DE NIEUWE PAROCHIE

Wij stimuleren als parochie:

- deelname aan de eucharistievieringen die elders in de parochie worden aangeboden
- deelname van mensen aan activiteiten die elders in de parochie worden aangeboden

- _____
- _____
- _____

Wij organiseren als parochie:

- een kerktaxi vanuit parochiekernen naar de kerk waar de eucharistie wordt gevierd
- de onderlinge ontmoeting van mensen uit de parochiekernen
(een nieuwjaarsontmoeting, een gezamenlijke afsluiting van het pastoraal jaar, een gezamenlijke start van het pastoraal jaar)
- een gezamenlijke vrijwilligersdag voor de parochie
- bezoek aan ouderen en zieken (ziekencommunie)

- _____
- _____
- _____

Ingevulde werkbladen kunnen in parochies worden uitgewisseld, in de vicariaten, in het bisdom.

De apostelen zeiden tot de Heer: 'Geef ons meer geloof.' (Lucas 17,5)

Gebed om geloof

Almachtige en barmhartige God,
Uw Zoon Jezus is mens geworden en heeft ons leven gedeeld.
U mogen wij vertrouwen zonder U te zien.

Geef ons meer geloof in uw aanwezigheid.

Almachtige en barmhartige God,
Uw Zoon Jezus heeft ons geleerd te bidden.
U mogen wij onze Vader noemen en alles aan U vragen.

Geef ons meer geloof in de kracht van het gebed.

Almachtige en barmhartige God,
Uw Zoon Jezus heeft ons geleerd lief te hebben.
U en onze naaste mogen wij liefhebben als onszelf.

Geef ons meer geloof in uw liefde.

Almachtige en barmhartige God,
Uw Zoon Jezus heeft ons geleerd te dienen.
U mogen wij dienen in onze naaste,
die gemaakt is naar uw beeld.

Geef ons meer geloof in de weg van dienstbaarheid.

Almachtige en barmhartige God,
Uw Zoon Jezus heeft ons geleerd te vergeven.
Vergeef ons onze schuld zoals ook wij aan anderen
hun schuld vergeven.

Geef ons meer geloof in vergeving en verzoening.

Almachtige en barmhartige God,
Uw Zoon Jezus is gestorven en verzezen.
U mogen wij danken, want uw liefde is sterker dan de dood.

Geef ons meer geloof in uw eeuwig leven.

Almachtige en barmhartige God,
Uw Zoon Jezus heeft ons geleerd open te staan
voor de heilige Geest.
U mogen wij vragen om de bezieling van uw Geest.

Geef ons meer geloof in de werking van uw Geest.

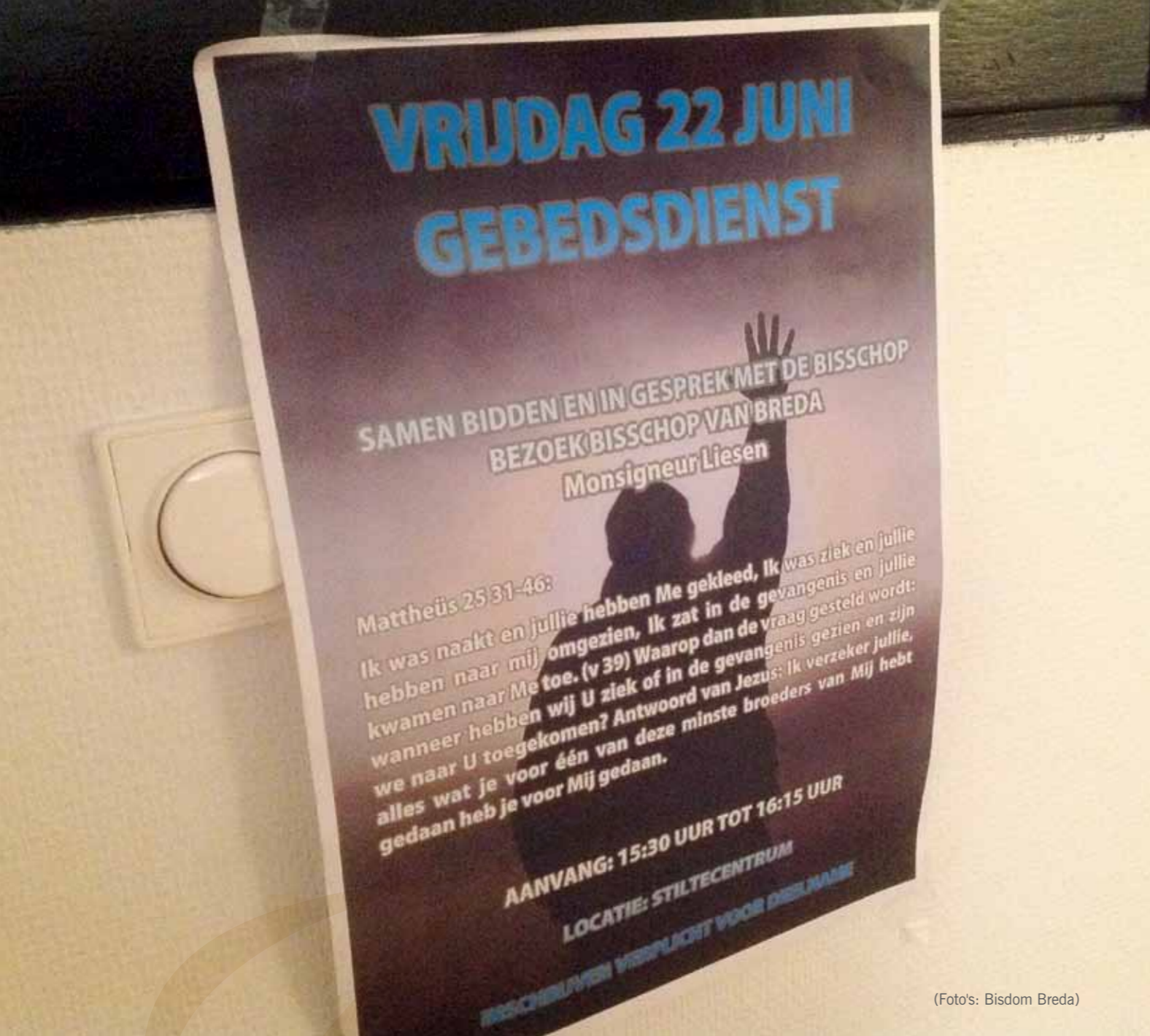
Almachtige en barmhartige God,
Uw Zoon Jezus heeft uw Kerk gebouwd op het geloof
van de apostelen.
U mogen wij eren in liturgie, catechese en diaconie.

Geef ons meer geloof in uw Kerk als uw instrument op aarde.

Almachtige en barmhartige God,
Uw Zoon Jezus heeft ons beloofd dat Hij zal wederkomen.
Aan U mogen wij vasthouden door trouw te blijven in geloof.

Geef ons meer geloof in uw toekomst en voltooiing.

Onze Vader...

(Foto's: Bisdom Breda)

'IK HEB CHRISTUS ONTMOET, HIJ ZIT VAST'

Na elke eucharistieviering ontvangen de gelovigen de zegen en worden ze de wereld ingezonden om daar Christus, die ze in de communie ontvangen hebben, te ontmoeten. Ook in de gevangenis. Een gevangenis is een samenleving in het klein en gevangenen bezoeken een van de werken van barmhartigheid. Ineke van de Par is als katholiek geestelijk verzorgster verbonden aan twee justitiële instellingen, de Torentijd in Middelburg en S.G.V. Hoogvliet nabij Rotterdam. In beide instellingen werkt ze achttien uur. "Er zijn zeker verschillen tussen beide instellingen," zegt ze. "Het kerkbezoek in Rotterdam ligt hoger. Ongeveer de helft noemt zich christen. In Middelburg is dat ongeveer 30%. Op zaterdag is er in Middelburg een viering, afwisselend protestant of katholiek terwijl er in Rotterdam wel twee zijn. Het merendeel van de christelijke gedetineerden is katholiek. Momenteel neemt het aantal moslims in de gevangenis toe."

"Van oudsher was dit het werkerrein van paters. Ze noemen zelfs mij 'de Pater,' lacht Van de Par. "Het justitiepastaat bestaat, omdat ieder mens de vrijheid heeft zijn godsdienst te beleven, ook in de gevangenis. Juist daar worden mensen geconfronteerd met existentiële vragen," stelt Van de Par. "We verkondigen het geloof aan een wisselende gemeenschap. Er zijn mensen die hier één week verblijven tot mensen die enkele jaren gevangen zitten. Er zijn moordenaars, maar ook mannen die iets te veel door het rode licht gereden zijn." "Er zitten ook mensen in voorarrest. Hun zaak ligt bij de rechter-commissaris. Voor hen is deze periode het zwaarst. Het kan zelfs zijn dat deze gevangenen niets met de zaak te maken hebben en onschuldig vast zitten. Zij zijn losgerukt uit hun dagelijks bestaan, zitten op een cel van 2 bij 1,5 meter en mogen geen enkel contact met de buitenwereld hebben, enkel contact met hun advocaat,"

schildert Van de Par hun situatie. "Dan wil je wel met iemand praten. Ik loop op de afdelingen rond en hoor dan naar wie ik moet gaan. Mij interesseert het niet of iemand schuldig of onschuldig is." In deze fluïde gemeenschap zijn zowel vrijwilligers als gedetineerden actief. "De kerkvrijwilligers komen zaterdagochtend. Ze richten de stilte ruimte als kapel in en zetten koffie. De vrijwilligers ruimen de kapel ook weer op Sommige gedetineerden zijn actief als koster. Een viering duurt 35 minuten. Daarna is er 20 minuten tijd voor ontmoeting. Bij mij zijn het altijd gebedsvieringen. Soms is er een communieviering, dan in kleine kring. Regelmatig vragen gedetineerden gedoopt te worden. Het geloof is hier zeer levend. Veel gedetineerden hebben op hun cel een 'heilig hoekje'. Je ziet een rozenkrans, een Bijbel en heiligenprentjes."

Het grote probleem voor gedetineerden is de terugkeer in de samenleving. "In de gevangenis gebeurt er echt wel iets met hen, maar hun thuisomgeving verandert niet. Vergeet niet dat ook hun vriendschappen heel diep kunnen gaan. Het gaat er om deze los te kunnen laten," aldus Van de Par. "Dit is moeilijk. Thuis is het ook niet eenvoudig het geloofsleven weer op te pakken. Veel ex-gedetineerden vinden moeilijk aansluiting bij parochies of gemeentes. Er zijn gemeentes en parochies met een stip. Dit zijn kerkelijke gemeenschappen waar voormalige gedetineerden opgevangen worden. Dat is zeer belangrijk en helaas zijn er te weinig van."

Aan alles merk je dat Ineke van de Par haar werk met overtuiging doet. "We verkondigen het geloof, in de liturgie, de ontmoetingen en gespreksgroepen. De band met God staat voor iedereen centraal. Soms zie je in de ogen van de jongens dat God werkt. Op zo'n moment kom ik Jezus Christus tegen en besef ik dat Hij vast zit."

In de Koepelgevangenis te Breda zet Loes van Zandvoort zich al bijna tien jaar als vrijwilligster in. "We zijn in mei 2003 gestart," vertelt ze. "Ik ben er eigenlijk ingerold."

"Ik was actief bij de werkgroep Diaconie van de Bethlehemparchie in de Bredase nieuwbouwwijk De Haagse Beemden. Op een middag was ik een affiche aan het ophangen. Op dat moment passeerde Jacqueline van Heel, de rooms-katholieke geestelijke verzorgster van de gevangenis. Zij vroeg me of vrijwilligerswerk in de gevangenis niets voor mij was. Na enig nadenken heb ik ja gezegd."

Om de twee weken bezoekt Loes op zaterdag de viering in de Koepel. "Ik ben koster," zegt ze. "Ik assisteer bij het aansteken van kaarsen en ben lector. Na de viering schenk ik koffie en maak ik een praatje met de gedetineerden. Het is zinnig werk. Je kunt natuurlijk weinig voor hen doen, maar wel een luisterend oor en aandacht bieden. Je probeert ook een bemoedigend woord te vinden. Je hoopt dat ze er iets aan hebben." Volgens Van Zandvoort is dat ook zo. "Soms zeggen ze dat ze het fijn vinden dat wij er zijn. Ze zijn ook blij dat ze iemand van buiten zien."

"Ik doe het vanuit een gelovige en menselijk inspiratie," zegt ze. "Het is een goede invulling van het diaconale werk. Soms willen gedetineerden over het geloof praten, soms niet. Dat is in mijn eigenlijke werk, de zorg, ook zo. Mensen kunnen echt boos zijn op God. Ze vragen zich af waarom dit nu juist hun overkomt. Bij anderen is dat niet zo. Zij praten graag over hun geloof. Je moet hierin je eigen lijn vinden. Als mensen open over hun geloof vertellen, zijn het prettige gesprekken."

Hans de Jong

CATECHUMENAAT: MENSEN OPNEMEN IN DE KERK

Flesjes olie voor de geloofsleerlingen. Het boek staat voor de heilige geschriften waarmee aan de geloofsleerlingen het geloof onderwezen wordt. De zon die als een dageraadson opkomt achter het boek staat voor Christus die met zijn licht het leven van de gelovigen verlicht door het geloof dat met het geloofsondericht verkregen wordt. (Foto: R. Mangold)

In Nederland treden jaarlijks ongeveer 800 volwassenen tot de Kerk toe. Deze stroom blijft constant. Dit geldt ook voor ons bisdom. In de H. Mariaparochie op het Zeeuwse eiland Walcheren maakt het pastoraal team werk van de opdracht nieuwe gelovigen in te leiden in de Katholieke Kerk. Een kleine statistiek maakt dit duidelijk. In de parochiekern Vlissingen zijn door de toediening van het Vormsel en de Eerste Communie in de periode 2009-2012 zes personen in de Kerk opgenomen en 22 personen ontvingen in deze jaren de drie initiatie-sacramenten (Dooop, Vormsel en eerste Communie). In de parochiekern Middelburg bedragen deze cijfers 11 en 16. Het gaat in totaal om 55 volwassenen.

Pastoor Paul de Maat is belast met hun voorbereiding, het zogenoemde catechumenaat. Hij zoekt naar verklaringen voor deze aantallen. "In ons gebied valt de Kerk niet samen met een wijk- of dorpsgemeenschap," meent hij.

"De reformatie is in de dorpen in de zestiende eeuw doorgevoerd. In de steden Vlissingen en Middelburg zijn altijd wel katholieken geweest. Als je in zo'n omgeving opgroeit vraag je jezelf af wat het betekent om katholiek te zijn. Gezien de veelheid aan protestantse denominaties stellen de protestanten zich die vraag ook. Zij komen automatisch bij de vraag wat de katholieke traditie inhoudt. We kennen ook de huwelijksbekeringsen. Een man leert een vrouw uit de Filipijnen kennen. Zij is door en door katholiek Zelf is hij niet gedoopt. Hij voelt zich bijna verplicht zich af te vragen wat het katholieke geloof voor hem betekent. In gesprekken maken we hem duidelijk dat hij zich niet gedwongen moet voelen katholiek te worden. Dit moet zijn eigen vrije beslissing zijn. We ontmoeten enkele malen jonge mensen die de Katholieke Kerk ontdekken en menen dat dit geloof waardevol is. Zij worden geraakt door de breedheid van het katholieke denken. Weer anderen zijn getroffen door de universaliteit van de Kerk.

Overal ter wereld tref je katholieken aan. Deze universaliteit weerspiegelt zich ook in onze parochies. We hebben gelovigen uit Togo, Indonesië, Irak en India."

In de loop van de tijd heeft pastoor De Maat een vorm gevonden, die aansluit bij het liturgisch jaar. "Met name de Veertigdagentijd en de Paastijd zijn van groot belang," stelt De Maat. "Vanaf eind januari komen we wekelijks bij elkaar." "De deelnemers bezoeken voor de eerste maal de eucharistieviering op Aswoensdag. Tijdens de Veertigdagentijd komen ze wekelijks. Ze worden tijdens de Paaswake in de Kerk opgenomen en ontvangen dan de initiatiesacramenten. De bijeenkomsten gaan in de Paastijd door tot aan het Pinksterfeest. Op die dag vindt in Middelburg de regionale vormselviering plaats. We nodigen de pasgedoopten hierbij aanwezig te zijn. Hiermee is het catechumenaat afgerond. Het traject vraagt nog enige uitbouw. In de toekomst hopen we catechumenen op de eerste

zondag van de Veertigdagentijd officieel onder de geloofsleerlingen op te nemen."

Het catechumenaat heeft een eigen lessenreeks. Deze is gebaseerd op de traditie. Na de kennismaking komen de sacramenten aan de orde. Vervolgens het Onze Vader, de geloofsbelijdenis en de tien geboden. "We maken gebruik van het 'Compendium van de Catechismus van de Katholieke Kerk'," vertelt De Maat. "Dit is een handig werk dat in vraag- en antwoordvorm de voornaamste geloofspunten behandelt. Voor sommige onderdelen zoals de lessen over de diaconie en de Bijbel, het Boek, maken we gebruik van 'Geloof onder woorden: katholiek basisboek' dat door het Officium Catecheticum is uitgegeven." Het catechumenaat in Middelburg heeft ook een speciaal tintje en dat is de aandacht voor het Jodendom. "Dat is een speciale interesse van mij," erkent De Maat. "Ik vond het belangrijk dat mensen weten dat we schatplichtig zijn aan het Jodendom

en we een traditie voor ons hebben. Het Joodse Pesachfeest wordt vijftig dagen later gevolgd door het wekenfeest, het feest waarop de joden vieren dat ze de Thora ontvangen. De geloofsleerlingen maken dan ook kennis met de rijke huisliturgie van de joden. Als bron maak ik gebruik van het tijdschrift Tenachon. Ik hecht er veel waarde aan dat de catechumenen goed thuis raken in de Schrift en een Bijbel aanschaffen met de deuterocanonieke boeken."

Tijdens de avonden is er ruimte voor uitwisseling. "Teksten roepen voor de moderne mens vragen op." De Maat illustreert dit aan de hand van een enkel voorbeeld. "Tijdens de bijeenkomst over het huwelijk lezen we de officiële omschrijving van het huwelijk. De Kerk definieert het huwelijksverbond als een het algehele leven omvattende gemeenschap tussen man en vrouw. Veel mensen zetten bij dit element van de definitie vraagtekens en het gesprek is op gang."

De Maat heeft nog niet meegemaakt dat mensen hierdoor afhaken. We proberen in dialoog de standpunten van de Kerk te verduidelijken."

"De meeste catechumenen maken na hun opname in de Kerk serieus werk van hun geloof," vertelt De Maat. "Sommigen beleven dit in de sfeer van hun gezin of het gezin dat ze gaan stichten. Ze voeden hun kinderen gelovig op. Anderen worden actief in de parochie. Ze worden lector, lid van een werkgroep of koor. Een derde groep gaat studieuze verder met het geloof. Sommigen studeren theologie. Bij enkelen van hen rijpt een priesterroeping."

Voor de overige parochianen is de toetreding van nieuwe katholieken een bemoedigende ervaring. "De Paaswake is zo voor hen een extra indrukwekkende viering. Na de viering zeggen ze steeds: 'Het was weer mooi pastoor'."

Hans de Jong

GEBED OM ROEPING

De kapel van Bovendonk.
(Foto's: J. Wouters)

“De gemeenschap kan niet zonder gebed. Als het gebed de gemeenschap draagt, kom je erachter hoe belangrijk ‘doe-activiteiten’ zijn, maar dat die gedragen moeten worden door een diepere grond. Een parochie is meer dan een vereniging.”

Paul Verbeek is duidelijk als het gaat over het belang van het persoonlijke en gezamenlijke gebed voor het geloofsleven in de parochies. De vicaris van het vicariaat Middelburg startte in het Jaar van de Priesters (2009-2010) in het toenmalige dekenaat Zeeland met een gebedsgroep om roepingen. De groep komt elke twee maanden bij elkaar (10 personen) en brengt goede vruchten voort. De leden komen uit verschillende parochies.

De gebedsgroep startte met gebed om roepingen tot het priesterschap en vernieuwde daarbij ook het besef van de eigen roeping. “Met gebed is er ruimte voor alle ambten en bedieningen. Daarin is geen concurrentie,” vertelt Paul Verbeek. “Het gezamenlijke gebed is van belang, het persoonlijke gebed, het gebed in de gemeenschap. Ik vind dat echt onderdeel van de parochie van de toekomst, dat je ruimte maakt voor biddend samenkomen.”

“Het is extra, aanvullend op de eucharistieviering in het weekend. Als gebedsvorm vraagt het ook iets anders van de deelnemers.” Zeker door de koppeling die Paul Verbeek aanbrengt met het geloofsgesprek. “Door de gesprekken die we met elkaar hebben, merk je dat het innerlijk leven van mensen groeit.”

“Mensen nemen elkaar serieus in hun geloof. Een bijeenkomst is geen discussieavond. Er kunnen vragen ter verduidelijking worden gesteld, maar het zijn huiskamergesprekken. Er wordt niet bij de bakker of de slager over gesproken. Je merkt dat mensen een drempel overwinnen om over hun geloof te spreken. Daar komen mooie getuigenissen van.”

“Je begint vergaderingen vaak met gebed, maar hier kom je speciaal voor het gebed samen. Je hoort de diepe verhalen van de ander, en dat daagt je uit om je eigen verhaal er naast te leggen. Je komt samen voor God te staan.”

De eerste gesprekken van de groep vonden plaats aan de hand van de bisdomuitgave ‘Aanzetten tot geloof’ (2010). “De mensen spraken over hun persoonlijke roeping, over de diepe drijfkracht die ze ervaren. Vervolgens spraken we enkele keren over de betekenis van de sacramenten in het persoonlijke leven. Er zitten echtparen bij de groep, die op een mooie manier getuigden van het sacrament van het huwelijk. Anderen, die weduwe zijn, gaven aan wat ze nu missen in hun leven.” Daarnaast is er een gebedskring roepingen (20-40 personen) die maandelijks bidt voor de priesterroepingen en diakenroepingen. “Mensen zijn ook aangesloten bij de diocesane gebedskring en doen daarmee de belofte regelmatig te bidden om deze roepingen.”

Voor het bouwen aan de band met God is gebed belangrijk, legt hij uit. “Ons geloof is een ‘geloof in’. Geloof in de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Dat is heel anders dan statements die gaan over ‘geloven dat’. ‘Ik geloof dat ik nooit alleen ben,’ bijvoorbeeld is een statement. Maar als je zegt ‘Ik geloof in God de Vader’, zeg je iets over een persoonlijk band. En ‘Ik geloof in jou’ is iets anders dan ‘Ik geloof dat jij een goed interview kunt maken’. Het laatste zegt niets over de band die je met elkaar hebt. Je bent parochie om te getuigen van dat geloof in God. Je bent verbonden met de Heer.”

“De Kerk heeft tot doel de band met God tot stand brengen. Er kunnen periodes zijn dat je dingen los moet laten, kerkgebouwen los moet laten. Maar het kan zijn dat je over tien jaar weer kerken moet inrichten. Je weet niet hoe de Geest van God waait, hoe Hij ons bezielt.” Kleine aantallen zijn niet iets om je door te laten ontmoedigen, wil hij maar zeggen, en waarom zou je niet positief blijven? “De mensen van de gebedsgroep vinden het natuurlijk mooi als er meer mensen deelnemen, maar als er minder mensen zijn, gaat hun rozenkransgebed ook gewoon door. Het laatste jaar was lang onduidelijk hoeveel mensen vanuit de regio megingen naar de Stille Omgang in Amsterdam. Op het laatste moment bleek er volop belangstelling, ook van enkele vormelingen.”

“Voor het geloof in de nieuwe parochie is het goed om nieuwe vruchten met elkaar te delen,” geeft hij aan. “Zo is in Ovezande op 15 augustus een nieuwe veldkapel ingezegend. Er stond een regenboog aan de hemel en mensen wisten: die regenboog staat symbool voor het verbond van God met mensen. Daar gaat het om, dat je die geloofstaal met elkaar durft te delen. In dezelfde plaats zijn de nieuwe klaslokalen van de basisschool ingezegend. Dat heeft te maken met leerkrachten die erin geloven.”

Paul Verbeek is naast vicaris ook pastoor en in beide functies een warm pleitbezorger voor meer gebed. “Je kunt in het beleidsplan van parochies als specifieke actie opnemen dat je het gebed om roepingen gaande wil houden. Denk ook aan aanbidding. Aanbidding is de Heer present weten. Je ziet dat op meer plaatsen in het bisdom ontstaan. En in Kwadendam hebben we nu voor de vijfde keer de sacramentsprocessie gehouden. Dat vind ik na Kerstmis en Pasen toch wel een van de hoogtepunt in het jaar. Je deelt iets dat niet in woorden te vatten is.”

Bij een gebed leg je je leven in de handen van God. Ook het leven van de parochie kan in de handen van God worden gelegd. “We lopen niet weg voor kleinere aantallen, die moet je serieus nemen. Maar als je het geloof kunt blijven delen op de meest verschillende momenten, dan doe je waarvoor je bedoelt bent als persoon én als parochie. Dan doet ook de parochie waarvoor ze bestemd is. En dat is roeping.”

Daphne van Rosendaal

MENSEN KOMEN NAAR DE KERK

Mariakapel in de OLV van Lourdeskerk in Bergen op Zoom. (Foto: J. Wouters)

De parochie heeft tot doel een eigen bijdrage te leveren aan de evangelisatie. Paulus VI zei in 1963, ten tijde van het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965), dat het aan de parochie is om ter plaatse de eerste gemeenschap van christen-gelovigen te vormen, hen in te wijden en te verzamelen in de liturgie, het geloof bij de mensen van nu te bewaren en te verlevendigen, de liefde van de goede werken te beoefenen in het hart en metterdaad.

Die opdracht is steeds nieuw, voor steeds nieuwe generaties die zich melden bij de Kerk. Jaarlijks ontvangen in het bisdom van Breda vele kinderen het Doopsel, de Eerste Communie, het Vormsel. Werkgroepen bereiden de kinderen samen met de leden van het pastoraal team voor op het ontvangen van het sacrament.

Eerste Communie in Alphen

Nicole Broekman is lid van de Werkgroep Eerste Communie in Alphen (Sint Willibrordusparochie). Deze werkt samen met de pastoraal werkster Pauline Vermeulen-Dekker aan de voorbereiding

op de Eerste Communie. “Ongeveer 70% van de kinderen doet hieraan mee,” vertelt Nicole Broekman. Dit is volgens haar te danken aan de actieve betrokkenheid van de school. “De school in Alphen rekent de voorbereiding tot haar taak. Een deel vindt plaats tijdens lestijd.” De communiewerkgroep regelt alle praktische zaken, vertelt Broekman. “We zorgen ervoor dat de kinderen zich opgeven, we leggen contact met andere scholen waar kinderen uit Alphen op zitten, stellen een draaiboek samen, delen het project aan de ouders uit en verzorgen een aantal bijeenkomsten buiten schooltijd. Denk aan een kerk- en kloosterbezoek, een broodmaaltijd, de presentatieviering, de communieviering en de dankviering.” In de voorbereiding is ook een boeteviering voorzien. “Die is erg mooi,” vertelt Broekman. Ook de ouders zijn daarbij aanwezig. “De kinderen schrijven hun tekortkomingen op briefjes. Deze worden in het vuur gegooit. Zo symboliseren we dat ze met een schone lei mogen beginnen. Pastoor Paes legt alle kinderen de handen op.”

“Je moet begrippen als boete goed vertalen,” vindt Pauline Vermeulen, “We vertellen de kinderen dat ze zich op het grote feest gaan voorbereiden. Thuis en hier in de kerk. Voordat ze Christus gaan ontmoeten in de Eucharistie maken zij zich vrij van alles wat tussen Hem en henzelf in staat.” In het dorp is bekend dat er een boeteviering is en dat het geen loodzwaar gebeuren is. “De vergeving staat centraal,” bevestigt Pauline.

Naast het kinderproject draait ook een ouderproject onder de titel ‘Tijd voor geloven’. “In de parochie Riel stappen we over naar het project van het bisdom Rotterdam met als titel ‘Blijf dit doen’. Het sterke van dit project is dat het vertrekt vanuit de bijbelse verhalen van het Oude Testament en laat zien hoe deze doorklinken in het Nieuwe. De Godsnaam, Ik ben die is, staat centraal en wordt verbonden met de aanwezigheid van Christus in de Eucharistie. Hij roept ons op de Eucharistie te blijven vieren tot Zijn gedachtenis en ons door Hem te laten voeden.”

Pauline Vermeulen benadrukt dat in alle parochies van het samenwerkingsverband de situatie anders is. Maar men streeft naar verdere integratie, ook wat betreft het thema van de eerste communievieringen.

Vormsel in Wouw

In de H. Lambertusparochie in Wouw ontvangen jaarlijks ongeveer dertig vormelingen het vormsel. “We werken uitsluitend parochieel,” vertelt Adje van Oorschot van de Werkgroep Vormsel.

“We sturen wel onze aanmeldformulieren naar de verschillende scholen in de parochie. Het gaat om vijf scholen waarvan vier katholieke en één openbare.” De parochie gebruikt sinds een paar jaar voor het vormsel het project ‘In vuur en vlam’. “Dit is inhoudelijk erg goed,” vertelt Adje van Oorschot.

Het project bestaat uit zes bijeenkomsten van 1,5 uur, maar in Wouw worden deze geconcentreerd op één dag aangeboden op een mooie locatie. “Alle werkgroepleden, hulpouders en kinderen zijn één volle dag bij elkaar,” vertelt Adje van Oorschot.

“De kinderen worden in groepen verdeeld en volgen roulerend het programma. In de tussentijd is er ruimte voor ontspanning. We lunchen samen en sluiten af met het eten van frites.” Er is ook een inhoudelijke aanpassing. “Pastor Grotaers heeft een zevende bijeenkomst toegevoegd. Deze staat in het teken van de sacramenten. Op een tafel staan zeven symbolen. In quizz-vorm moeten de kinderen achterhalen over welk sacrament het gaat. Ik vind dit een erg mooie les.”

De volgende dag is de presentatieviering in de kerk. “Het hele weekend staat zo in het teken van het Vormsel.” Op 6 oktober deden de vormelingen mee aan de diocesane vormelingsdag Lopend Vuurtje. “We stellen dat verplicht,” verklaart Adje. In november komt de bisschop de jongeren vormen.

Adje van Oorschot doet dit werk na 19 jaar nu voor de laatste keer. “Jongere krachten moeten het werk overnemen.” Ze erkent dat het vinden van vrijwilligers moeilijk is.

“Jonge ouders zitten in de spitsuur van het leven. Het is druk, druk. Druk, maar ik hoop dat ze het werk overnemen. Ik kan niet anders zeggen dan dat ik het werk altijd met plezier gedaan heb en het zeker zal missen.”

Hans de Jong

Kerncijfers initiatiesacramenten 2010 (Pius Almanak 2012)

Landelijk

22.770 doopsel (0-6 jaar)
(12,3% van het aantal geboortes)
32.410 eerste communie
(82,6% doopcohort)
21.220 vormsel
(49,1% doopcohort)

Bisdom Breda

2.110 doopsel (0-6 jaar)
2.980 eerste communie
1.550 vormsel

GETIJDENGEBED IN DE PAROCHIES

Op 21 en 22 augustus 2012 organiseerde de Faculteit van Theologie en Religie-wetenschappen van de Theologische Faculteit te Leuven de jaarlijkse didachè-studiedagen. Dit jaar stonden deze in het teken van Vaticanum II ('Staan de vensters nog open? Vaticanum II: 50 jaar later').

De tafel van het woord

Deskundigen van de Leuvense Faculteit boden in grondige lezingen inzicht in de verschillende documenten van dit Concilie en hun receptie. Paul Kevers, de vroegere directeur van de Vlaamse Bijbelstichting en Joris Geldhof, hoogleraar in de liturgie en sacramententheologie van deze faculteit, verzorgden een voordracht over de constitutie Sacrosanctum Concilium. Het was één van de oogmerken van de concilievaarders de schatkamers van de Bijbel ruimer open te stellen. Naast de tafel van het brood spreken de concilievaarders nadrukkelijk over de tafel van het woord van God.

Het getijdengebed

Geldhof ging met name in op het getijdengebed. Het getijdengebed is het gebed van de Kerk en tegelijk het gebed van Christus tot de Vader. De heilige Schrift is de voornaamste bron van het christelijk gebed. Dit geldt zeker voor het getijdengebed. Het hart van het getijdengebed bestaat uit de Psalmen en de bijbelse cantieken. Elke gebedstijd kent een korte bijbelse lezing, genomen uit het Oude of Nieuwe Testament.

Elke dag zijn er andere lezingen, vier weken lang. Door de hele cyclus overwegen de gelovigen een deel van de Schrift.

Weinig aandacht

Het is, aldus Geldhof, opmerkelijk dat de mogelijkheid om in parochies het getijdengebed te bidden, zo weinig aandacht gekregen heeft. Geldhof gaf enkele verklaringen voor deze geringe belangstelling. Er is sprake van 'detraditionalisering' in onze samenleving. De strakke tijdsindeling van het getijdengebed verdraagt zich moeilijk met het hedendaagse levensritme. Het veronderstelt daarnaast stabiele lokale kernen met een religieus profiel. Geldhof voerde ook interne oorzaken aan. In de beleving van velen is het getijdengebed voornamelijk bestemd voor priesters en religieuzen. Daarnaast onderhielden de leden van de clerus het getijdengebed zelf niet. En het viel Geldhof op dat paus Johannes Paulus II tijdens zijn bezoek aan België in 1985 niet over het getijdengebed sprak. Geldhof wees ook op de uitbreiding van het aantal eucharistievieringen. De meeste leken kennen enkel de eucharistie.

Nieuwe initiatieven

Het duurde lang voordat de vertaling van het nieuwe Getijdenboek gereed was. In 1993 was de Nederlandse vertaling voor Nederland en Vlaanderen pas klaar. In 2005 verscheen het Klein Getijdenboek dat de vier-wekelijkse cyclus van alle

psalmen bevat. Dit Getijdenboek sloeg aan. Al in 2009 kwam de tweede druk uit. Volgens Geldhof is er kostbare tijd verloren gegaan. Hij hield een warm pleidooi voor het getijdengebed. De wens van het Concilie dat ook leken dit gebed bidden heeft niets aan urgentie ingeboet. Het geeft gelovigen de kans om kennis te maken met de Psalmen en de rijke inhoud van dit bijbels gebed te verinnerlijken. Geldhof prees zich gelukkig dat er toch weer initiatieven zijn om het getijdengebed te bidden. Ook het internet biedt hiertoe mogelijkheden. Voor parochies ligt hier in het Jaar van het Geloof een mooie kans om het gebedsleven te verrijken.

Hans de Jong

Tips:

Klein Getijdenboek: de liturgie van de uren. 's-Hertogenbosch, Nationale Raad voor Liturgie, 2005. ISBN 90.6858.645.9

Getijdenboekje voor kinderen: bidden met de Kerk 's morgens en 's avonds en het hele jaar door. 's-Hertogenbosch, Nationale Raad voor Liturgie, 2007.

iBrevary voor iPad en Android

KERK IN DE STEIGERS DE KERK VAN RIEL

(Foto's: Bisdom Breda)

"Van welke kant je het dorp Riel ook nadert, je ziet altijd het eerst het parmantige kerktoentje," schrijven Ton van Gool en Jan van Eijck, de samenstellers van het boek '100 jaar kerk Riel: 1897-1997' in hun voorwoord. En inderdaad prijkt op de voorkant van dit boek een prachtige schildering van de Rielse kerk met zijn mooie toren. Deze toren is echter geen eigendom van de parochie, maar van de gemeente Goirle. Nu is het niet uitzonderlijk dat kerktorens eigendom zijn van de burgerlijke gemeente, maar dat de hoofdplaats van de gemeente buiten het bisdom ligt, komt nergens anders voor.

De kerktoren van Riel is een identiteitsbepalend element. Toch is dat, in het licht van de geschiedenis, recent. Pas vanaf 1821 heeft de kerk van Riel een toren, hoewel Riel al vanaf 1519 een zelfstandige parochie is, onder bescherming van de H. Antonius Abt. De eerste parochiekerk van Riel was namelijk een kruiskerk, zonder toren. Dit gebouw leek op de huidige

Ledevaertkerk in Chaam, maar dan iets kleiner. In 1821 werd deze oude kerk naar het westen toe uitgebreid en voorzien van een toren. Het gebouw deed tot 1897 dienst. De bevolking van Riel groeide, en een nieuwe kerk was nodig. De toenmalige pastoor, pastoor De Weert, hakte de knoop door en vroeg de Leurse architect Piet van Genk een kerk te ontwerpen. Hij ontwierp een neogotisch gebouw. In 1932 bleek ook dit gebouw te klein. De bekende architect Jacques van Groenendael tekende voor deze verbouwing. De transepten werden verdubbeld en het priesterkoor uitgebreid. Ongelukkigerwijs stierf Van Groenendael tijdens de werkzaamheden. Zijn zoon en de Roosendaalse architect Hurks namen de leiding van de verbouwing over en op 13 oktober 1932 kon bisschop Hopmans de kerk opnieuw inwijden.

In de tussentijd is de kerk herhaaldelijk gerestaureerd. Vooral de toren moest regelmatig hersteld worden. De toren kreeg voorlopig zijn laatste opknapbeurt in 1991.

Ook nu levert de toren de meeste kopzorgen. Om dit rijksmonument te behouden heeft het kerkbestuur een instandhoudingsplan voor de komende zes jaar opgesteld. De kosten bedragen liefst 1 miljoen euro. Omdat de toren, zoals gezegd, eigendom is van de gemeente, is ongeveer 65% door haar gesubsidieerd.

In het instandhoudingsplan zijn de meest noodzakelijke en urgente onderdelen opgenomen voor de komende zes jaar. Zo is de toren als geheel opgenomen (inclusief spits) en van het kerkdeel een groot aantal dakvlakken inclusief vieringtoren en een aantal glas-in-loodvensters. De overige bouwdelen van de kerk zullen in een latere fase aan de orde moeten komen. Technisch gezien zal eerst met de toren gestart worden in overleg met de gemeente. Ondanks het zesjarenplan zal het werk aaneensluitend in de komende twee jaar uitgevoerd gaan worden. Dan is de Rielse toren weer de trots van het dorp.

Hans de Jong

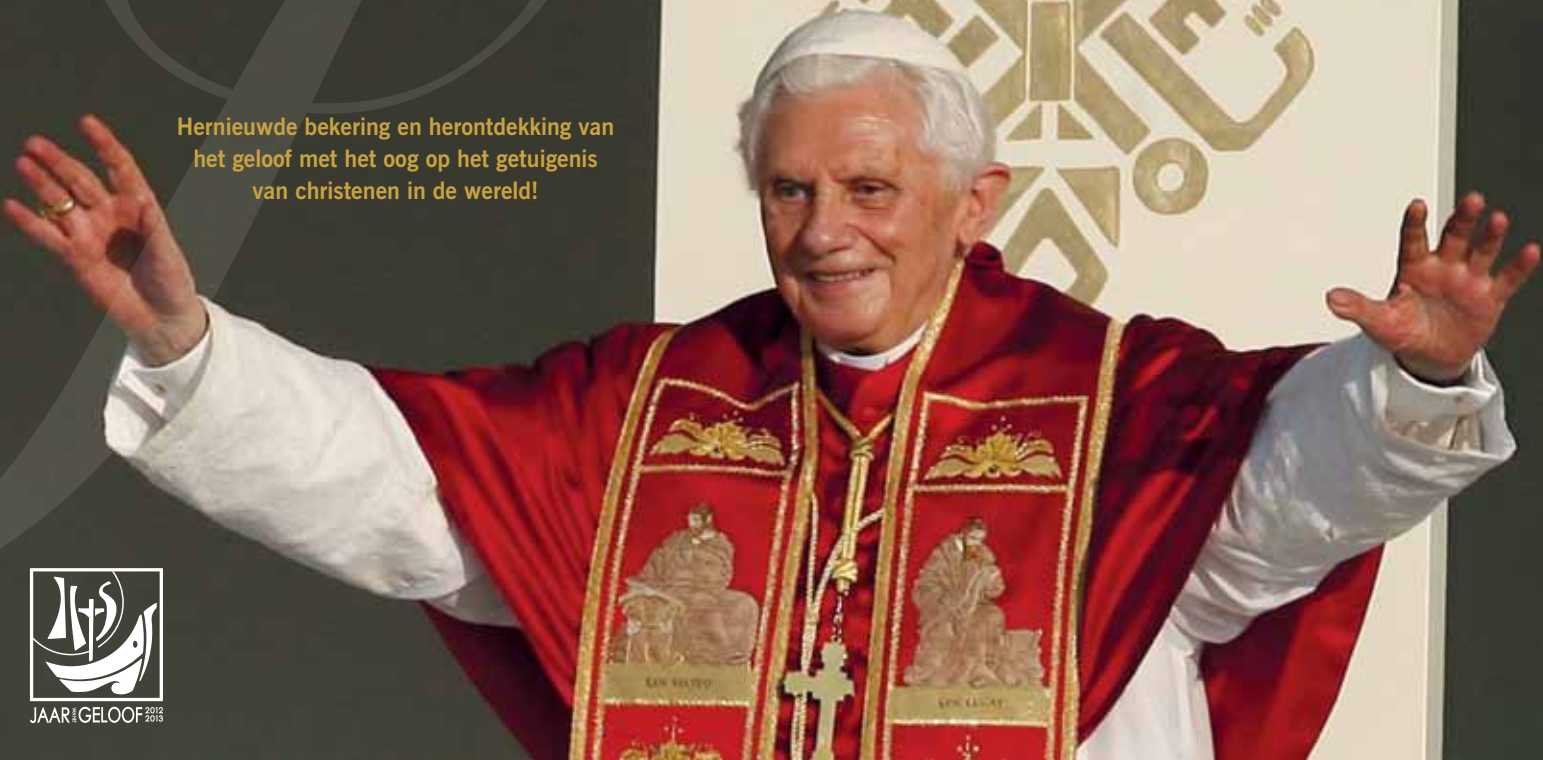
JAAR VAN HET GELOOF!

11 OKTOBER 2012 - 24 NOVEMBER 2013

Hernieuwde bekering en herontdekking van
het geloof met het oog op het getuigenis
van christenen in de wereld!

JAAR VAN HET GELOOF 2012-2013

*“Christus zendt ons vandaag evenals toen uit
over de wegen van de wereld
om zijn evangelie te verkondigen
aan alle volken van de aarde.”*

Paus Benedictus XVI (Mat. 28, 19)

